

Trianon
Múzeum
-VÁRPALOTA-

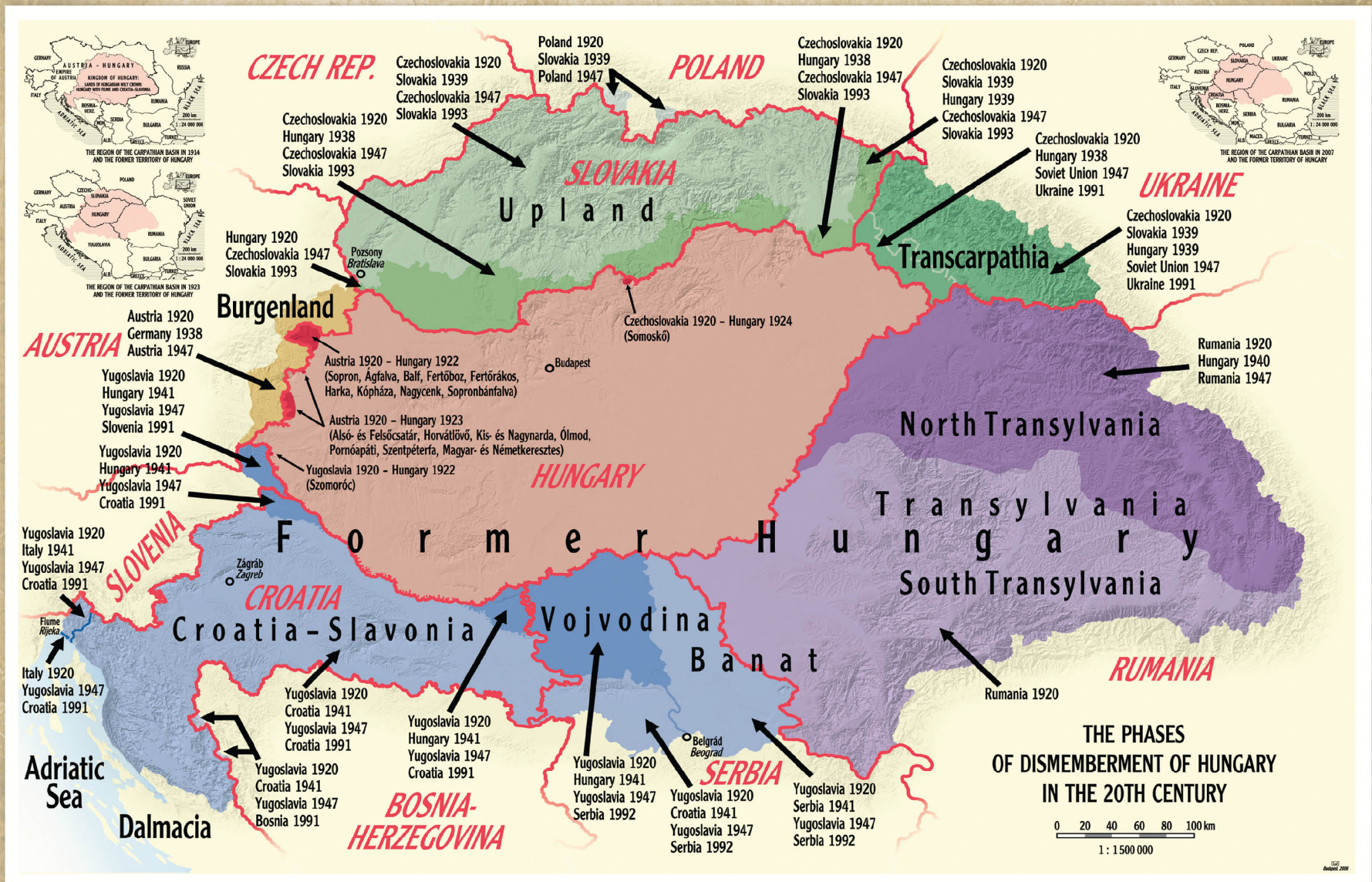
A TRIANONI DIKTÁTUM TÖRTÉNETE ÉS KÖVETKEZMÉNYEI

RAFFAY ERNŐ - SZABÓ PÁL CSABA

TRIANON MÚZEUM - ZICHY KASTÉLY
8100 VÁRPALOTA, GRÓF APPONYI ALBERT LIGET 1.
ZSEBTELEFON: +36 30/646 70 89
VILLÁMPOSTA: KOLOZSVAR@INDEX.HU
VILÁGHÁLÓ: WWW.TRIANONMUZEUM.HU

Grafika: Wimmer Krisztina
Nyomda: Profi Fotó Stúdió Bt.

MAGYARORSZÁG KÁRPÁT-MEDENCE

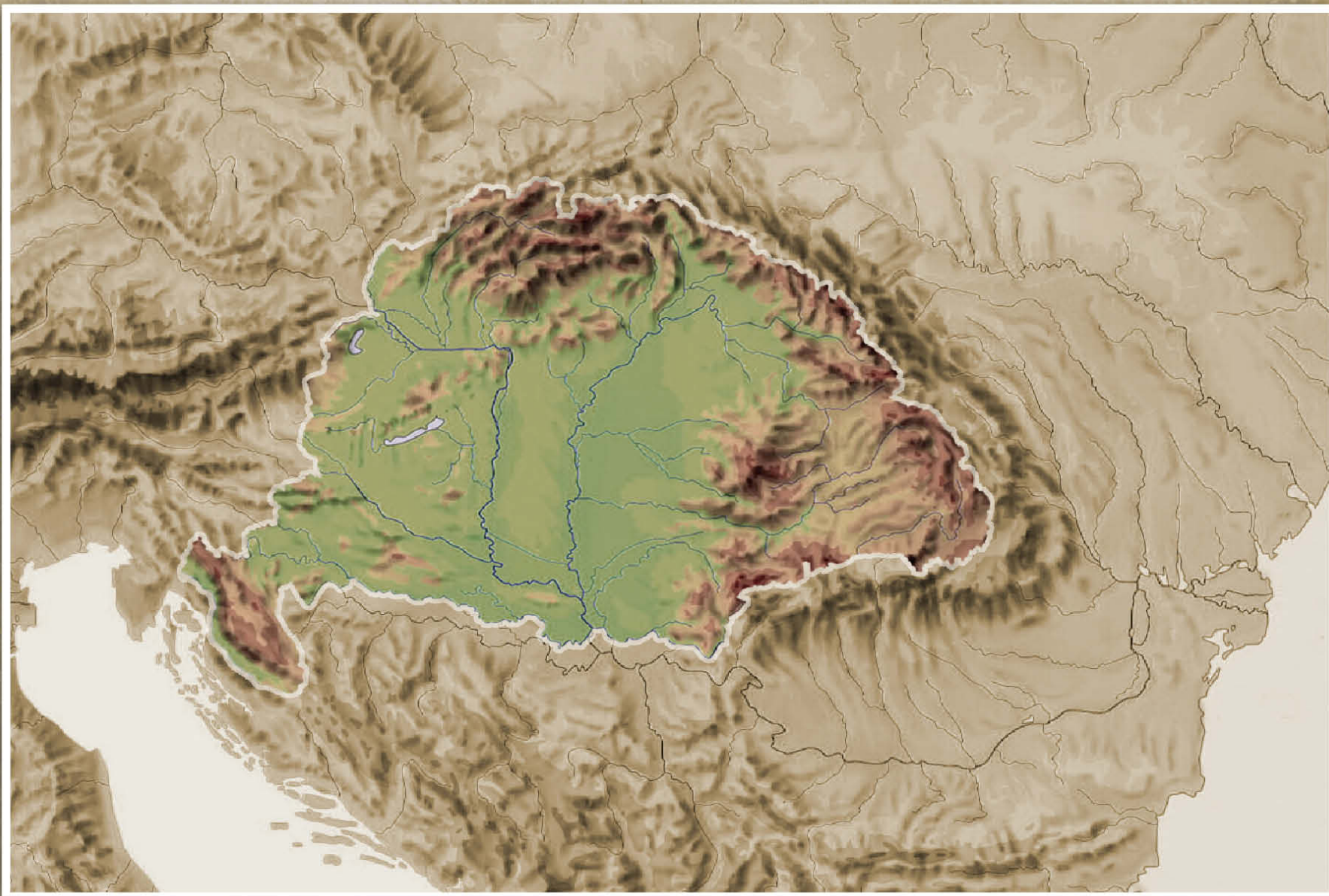
MAGYARORSZÁG FELOSZTÁSÁNAK SZAKASZAI A 20. SZÁZADBAN

A Kárpát-medence brutális hatalmi-területi átrendezését a trianoni békeszerződés szentesítette. Néhány évtized távlatából határozottan kijelenthető, hogy a trianoni diktátum olyan mértékben alapult meghamisított, eltikolt, eltorzított adatokon, olyan mértékben

nem vette figyelembe a térség földrajzi, gazdasági, közlekedési, kulturális és történeti valóságát, és nem utolsósorban olyan mértékben hagyta figyelmen kívül az érintettek érdekét és egyértelműen kifejezett véleményét, hogy a trianoni döntéssel az európai békeszerződések történetének egyik legalacsonyabb színvonalú, kitűzött céljaival tulajdonképpen ellentétes hatást elérő, az egész európai stabilitásra napjainkig veszélyt jelentő nemzetközi szerződés született meg. A trianoni békediktátum olyan módon sebesítette meg az érzékeny kárpát-medencei, közép-európai egyensúlyokat, hogy azok reparációja több vonatkozásban napjainkig várat magára.

EGYENSÚLYOK FÖLDJE KÁRPÁT-MEDENCE

MŰHOLDAS FELVÉTEL A KÁRPÁT-MEDENCÉRŐL

Az európai kontinens kétségkívül leg-egységesebb földrajzi területe a Kárpát-medence. Centralitása és zártsága különleges. A hozzávetőleg 300 ezer négyzetkilométernyi nagytájban

Európa minden jelentős tájképző tényezője megjelenik, ám a medence zártságából adódóan mindez páratlan földrajzi egységben mutatkozik meg. Benne a változatos tájformáló tényezők: a geológiai, domborzati, vízrajzi, éghajlati, növényzeti szempontok egységes, önálló rendszerbe szerveződnek. A természeti meghatározottságok alapján a medence körül Európa egyik legállandóbb, legbiztosabb civilizációs és politikai határa alakult ki, a Kárpát-medencét kitöltő történeti magyar állam pedig századokon át védelmezője és éltetője volt egy szelíd, szikrázóan változatos, egyedülálló és organikus közösségi kultúrának.

EURÓPA VÉDELMEBEN A KERESZTÉNYSÉG VÉDŐPAJZSA

A Török Birodalom hódítását Magyarország területén az ország három részre szakadása, nagy részének 150 éves török megszállása árán sikerült megállítani. Magyarországot az európai közvélemény ekkoriban a "Kereszténység Védőpajzsának" nevezte el és annak is tekintette. A magyarok hatalmas erőfeszítéssel 150 évig tartották fel a török Európa, az európai civilizáció elleni invázióját, ám a harcban az ország végzetesen legyengült.

MAGYARORSZÁG A XV. SZÁZADBAN

Amikor a keresztény Európa összefogásával Magyarország területéről a 18. század elejére az utolsó török csapatokat is kiűzték, a megszállásban és háborúban leginkább érintett dél-magyarországi területek szinte lakatlan puszták képét mutatták.

DUGOVICS TITUSZ ÖNFELÁLDOZÁSA
AZ 1456-OS NÁNDORFEHÉRVÁRI DIADAL SZORÁN

MAGYAR VÉGVÁRI KATONÁK A 16. SZÁZADBAN

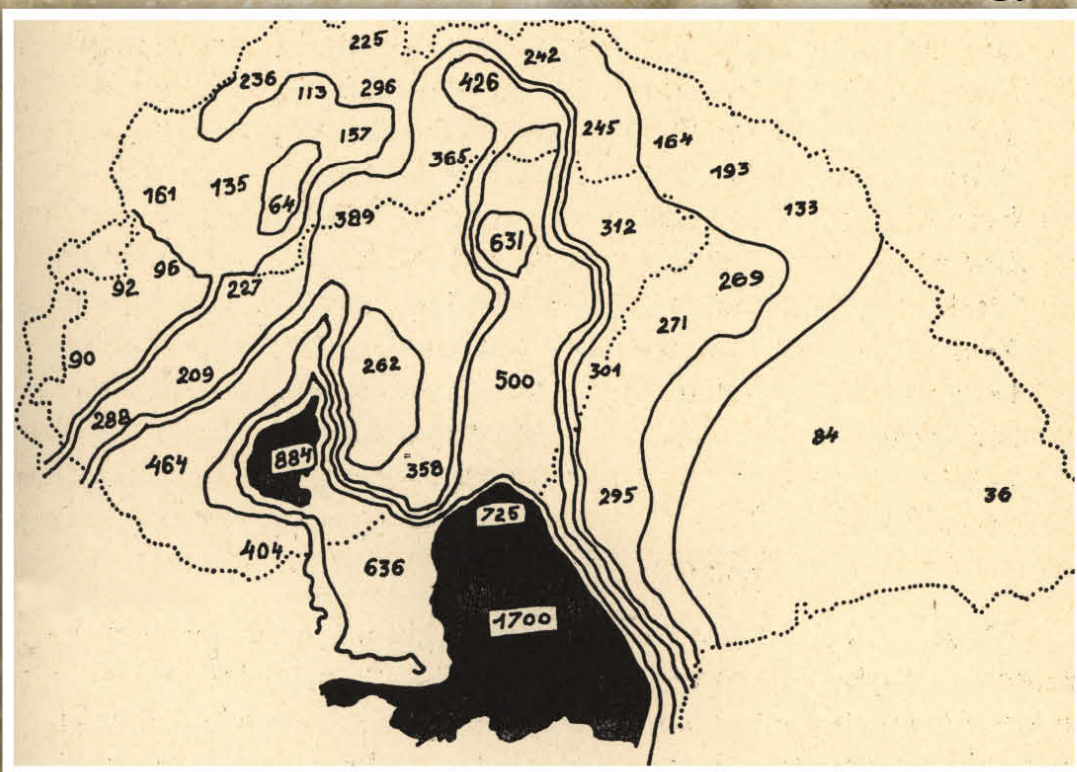
ROMÁNOK, SZERBEK, ÖRMÉNYEK, ZSIDÓK MENEDÉKE: MAGYARORSZÁG

A török balkáni megjelenésétől kezdve a létükben fenyegetett balkáni népek, szerbek, románok, bolgárok, mind nagyobb számban húzódtak fel a történelmi Magyarország déli területeire. Először a románok jelentek meg, szinte észrevétlenül, a Krassó-Szörényi

ROMÁN SZEKERESEK

hegyvidék havasain, majd nagyobb csoportokban érkeztek a határszéli területekre a szerbek is. Különösen felgyorsult a szerbek Magyarország felé irányuló

A NÉPESSÉG GYARAPODÁSA MAGYARORSZÁGON 1720-1787 KÖZÖTT

migrációja az 1389-es rigómezei (koszovói) vereségüket követően. Ekkor kezdődött meg tulajdonképpen a szerbek számára a Koszovóból történő kiszorulás és a Magyarországra történő betelepülés évszázados folyamata. Külön említendő, hogy amikor 1690-ben a törökök visszafoglalták Nándorfehérvárt (Belgrádot), a bosszútól tartó szerbek pátriárkájuk vezetésével mintegy százezren menekültek a biztonságos Magyarországra, amely szerb betelepülés önmagában is megváltoztatta a Kárpát-medence déli részének nemzetiségi erőviszonyait. A magyar királyok ekkor is, korábban is szívesen fogadták az idegen nemzetiségűeket, vallonokat, németeket, örményeket, görögöket, számukra szabad vallásgyakorlatot, vámmentességet, különféle kiváltságokat biztosítottak. Kiemelendő, hogy az egész középkor folyamán a 19. század elejéig Magyarország a folyamatosan és kíméletlenül üldözött nyugat-európai, majd a 19-20. században a létükben veszélyeztetett kelet-európai zsidók menedéke, befogadója, majd többségük számára választott és vállalt hazája lett.

VENDÉGBŐL ASPIRÁNS

A KISEBBSÉGI PROBLEMATIKA KIALAKULÁSA A 19. SZÁZADBAN A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

A 19. század elején a rendi társadalom átalakulásával, a nyelvhasználati kérdés megjelenésével, az ekkor már – birodalmi eszközökkel is intenzíven segített – nagy létszámúvá duzzadt magyarországi nemzetiségek erőteljesen fogalmazták meg politikai igényeiket. Az ellentétek 1848-49-ben – a Habsburg Birodalom érdekeinek megfelelően – magyarok és nem magyarok között fegyveres konfliktushoz vezettek, ám 1867 után az alkotmányosságát visszanyert magyar állam Európában is párját ritkító következetességgel és nagyvonalúsággal szabályozta a nemzetiségi kérdést. Az 1868-ban elfogadott nemzetiségi törvény gyakorlatilag szabad nyelvhasználatot biztosított az élet minden területén a nem magyar anyanyelvű állampolgároknak. Előírta a nemzetiségi nyelvek kötelező használatát a közigazgatás, bíraskodás, iskoláztatás

legfontosabb színterein. Elvi liberalizmusa eredményeképpen az államnyelv ismeretét még az oktatás alapszintjén és a középszintű állami közigazgatásban sem tette kötelezővé, így a magyarországi nemzetiségek többsége magyarul, az államnyelvén sem tanult meg. A magyar törvényhozásnak a nemzetiségek irányában tett másik nagy horderejű intézkedése az volt, hogy biztosította a két görögkeleti egyház – a román és a szerb – különállását, önállóságát és egyházi szervezetükben a laikus elem többségét. Ennek következtében mindkét egyház a magyarországi román és a szerb nemzeti érdekeket és egyre inkább szélsőséges, szeparatista jellegű törekvéseket is felvállaló szervezetként fejthette ki tevékenységét.

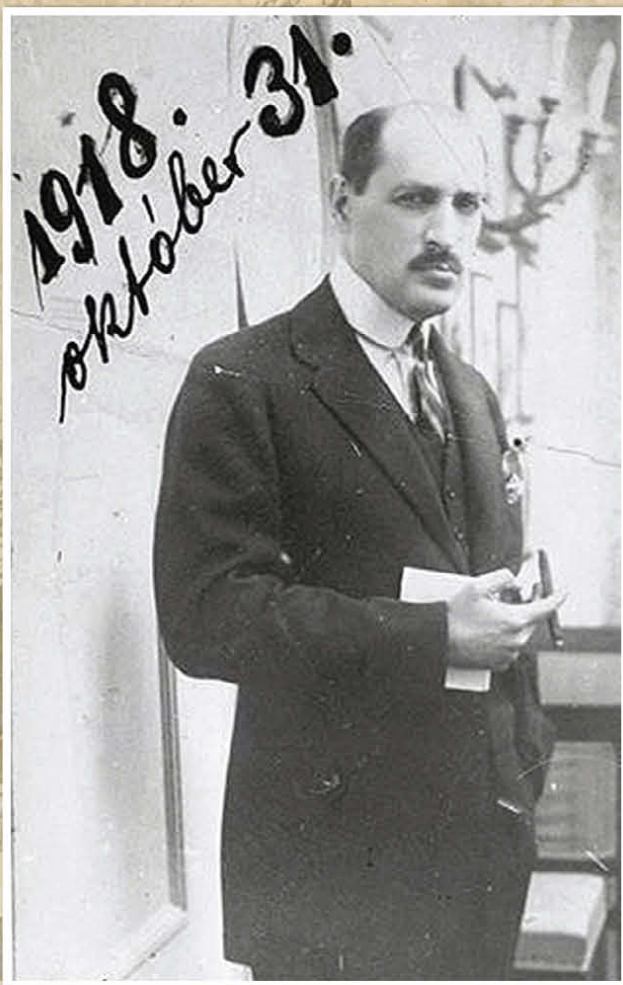
ROMÁN PÁSZTOROK
A 19. SZÁZAD ELEJÉN

MAGYARORSZÁG KULTÚRÁJA A 19. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN

PACIFISTA HATALOMÁTVÉTEL MAGYARORSZÁGON

1914 nyarán Magyarország úgy került a nagy háborúba, hogy miniszterelnöke, gróf Tisza István nem akarta a hadba lépést. Láttá, s meg is írta a királynak, hogy Szerbia megfenyítése valószínűleg Oroszország és Románia katonai támadását fogja provokálni. A magyar katonák az első világháborúban hősiiesen harcoltak, ám az antant mellé felsorakozó katonai erővel szemben a katonai győzelem kivívása lehetlenné vált. 1918 őszén már az volt a kérdés, hogy a háború elveszítése után meg lehet-e menteni az ország területi integritását, lehetséges-e egy viszonylag elfogadható békeszerződés megkötése.

KÁROLYI MIHÁLY 1918-BAN

1918. október 31-én két súlyos kihatású esemény történt Budapesten. Habsburg József főherceg, mint homo regius kinevezte miniszterelnökké gróf Károlyi Mihályt, s e nap délutánján szociáldemokrata és szabadkőműves terroristák meggyilkolták gróf Tisza Istvánt. Tisza megölésével megsemmisítettek a jövőt talán biztosítani tudó egyetlen magyar politikust, Károlyi kinevezésével pedig a wilsonista, pacifista, kimondottan destruktív erők kerültek hatalomra. Ettől kezdve már a kormányhatalom birtokában folytatódott a magyar államiság lezüllesztése és a nemzet erejének tudatos lecsökkentése.

FRONTRÓL HAZATÉRŐ KATONÁK

ŐSZIRÓZSÁS FORRADALMÁROK

A KOMMUNIZMUS SZEREPE AZ ORSZÁG SZÉTESÉSÉBEN

1919 márciusában a szociáldemokraták, Károlyit elárulva, szövetségre léptek a Gyűjtőfogházban ülő börtön-kommunisták politikai csőcselékével. Március 21-én bevezették a 133 napon át tartó, első magyarországi kommunista diktatúrát. Az úgynevezett „Tanácsköztársaság” megszüntette a hatalmi ágakat, bevezette a kommunista forradalmi igazságszolgáltatást. 1919. április 16-án indult újra a román hadsereg támadása Magyarország ellen. A román külpolitika kihasználta a budapesti kommunista fordulatot: a győztes nagyhatalmak

GARBAI SÁNDOR ÉS KUN BÉLA KIKIÁLTJÁK
A TANÁCSKÖZTÁRSASÁGOT

örültek annak, hogy a román kormány ajánlkozott a budapesti kommunizmus leverésére. Ez megcsillantotta annak a lehetőségét, hogy Románia még újabb magyar területeket vethet katonai és politikai megszállása alá.

A MILLENEUMI EMLÉKMŰ VÖRÖS DRAPÉRIÁBAN
1919. MÁJUS 1.

Április közepétől megindul a tiszántúli román hadművelet, majd április 27-én a Felvidéket megszálló cseh alakulatok újabb támadása is megkezdődik. Május 2-án a tanácskormány a védekezés mellett dönt. Eközben a békekonferencia elnöke, Clemenceau jegyzékben közölte Kun Béla külügyi népbiztossal Magyarország keleti és északi határvonalát. Ez azzal járt, hogy komoly viták után visszavonták a Felvidékről a magyar hadsereget, a csehek bevonulhattak a trianoni határokig. Kun népbiztos Clemenceaunak küldött jegyzékben mondott le Magyarország területi integritásáról. A román hadsereg azonban, a párizsi ígélet ellenére, nem állt meg a trianoni határvonalon, hanem tovább vonult Budapest felé. A kommunisták helyzete végül mind külső, mind belső tevékenységük miatt tarthatatlanná vált. A román hadsereg augusztus 3-4-én bevonult Budapestre. Azóta ez a román hadtörténelem legfényesebb sikere.

MAGYARORSZÁG MEGSZÁLLÁSA 1918-1921

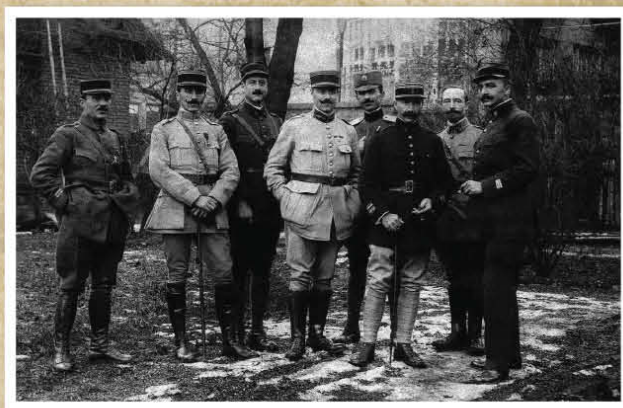
Az 1918. november 3-án aláírt padovai fegyverszüneti egyezmény Magyarország számára – tekintettel arra a rendkívül fontos körülményre, hogy az ország területén ellenséges katonai erő ekkor nem volt – viszonylag kedvező és teljesíthető feltételeket támasztva, érintetlenül hagyta az ország északi és keleti határait. Eközben viszont Budapesten – a modernkori Magyarország legkritikusabb napjaiban – kormányzati pozícióba került Károlyi

A MAGYAR ORSZÁGOS VÉDERŐEGYLET (MOVE)
ÁLTAL KIADOTT KÉPESLAP 1919-BŐL

Mihály vezetésével a magyar politikatörténet egyik legvitatottabb politikai garnitúrája. Károlyi Mihály saját politikai elfogadottságának biztosítására új tárgyalásokat kezdett az antanttal és 1918. november 13-án – jóval kedvezőtlenebb feltételekkel, egyébként megalázó körülmények között – megkötötte a belgrádi egyezményt, amely legalizálta az addigi területfoglalásokat, valamint biztosította Erdély Marostól délre fekvő területeinek átengedését a románoknak. Károlyiék szélsőséges pacifizmusa azt eredményezte, hogy 1918 decemberéig több mint egy millió hazatérő katonát szereltek le és eresztettek szélnek, miközben az ország határai gyakorlatilag védtelenek maradtak.

Először a szerbek lépték át az ezeréves határt, 1918. november 13-án elfoglalták Baját, másnap Pécsét. Keletről a románok érdemleges ellenállás hiányában nyomultak előre a kijelölt demarkációs vonalig, december 2-án elfoglalták Marosvásárhelyt, 1918. december 24-én bevonultak

AZ ANTANT MISSZÓ BUDAPESTEN,
KÖZÉPEN VIX ALEZREDESSSEL

Kolozsvárra. A Károlyi-kormány a magyar reguláris csapatoknak megtiltotta az ellenállást, s a belgrádi egyezmény románok általi folyamatos megsértését tudomásul véve asszisztált a megszállt területeken a magyar közigazgatás felszámolásához. Északon a csehek csekély harcértékű egységei 1918. november 8-ától kezdve léptek magyar területre, de Benes minden józanságot és tényszerűséget átlépő nyugat-európai politikai agitációjának eredményeképpen 1919 elejére az egész Felvidék a győztes hatalmak jóváhagyásával megszállás alá került.

ROMÁN MEGSZÁLLÓK MASÍROZNAK BUDAPESTEN 1919-BEN

A MAGYAR ELLENÁLLÁS A SZÉKELY HADOSZTÁLY, 1918-1919

1918 végén az Erdélybe behatoló román hadseregnek a Károlyi-féle kormányzat semmiféle válasszal nem tudott (talán nem is akart) szolgálni. A már földjüket vesztett székely, valamint a sorukat előre sejtő partiumi lakosság közül verbuválódott önkéntesek Kolozsvárott magukat az első világháború hős ezredesének, Kratochvil Károlynak a rendelkezé-

KRATOCHVIL KÁROLY,
A SZÉKELY HADOSZTÁLY PARANCSNOKA

sére ajánlották, ezáltal létrejött a Székely Hadosztály. Azonban amikor az önkéntesek ütőképes csapatokká alakultak, a Károlyi-kormány működésének köszönhetően stratégiaiilag már csak a Máramarossziget - Zilah - Csucsá - Belényes vonal volt tartható. Ezt a frontvonalat 1919 januárjától, 1919 áprilisáig tartották sikerrel - jelentős román túlerővel szemben - a hős székely csapatok. Azonban, mivel a külső ellenségén kívül a kommunista politikusok aknamunkájával, illetve

1938-AS LEVÉLZÁRÓ BÉLYEG A SZÉKELY HADOSZTÁLY HONVÉDÓ HARCAINAK EMLÉKÉRE

a Tanácsköztársaság kikiáltása után már a Vörös Hadsereg nemegyszer tettelegességig, fegyveres harcig fajuló ellenséges megnyilvánulásaival is fel kellett volna venniük a harcot, végül két tűz közé szorulva, 1919. április végén kénytelenek voltak letenni a fegyvert a románok előtt. Összességében a Hadosztály története gyönyörű példája a magyar katonáé ezer éves vitézségének, önfeláldozásának és hazaszeretetének.

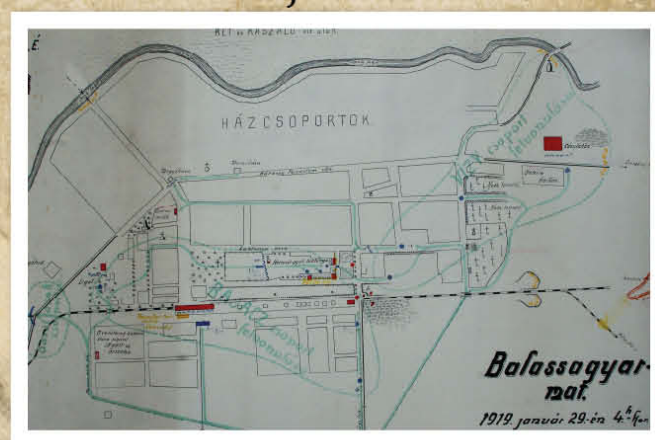

A SZÉKELY HADOSZTÁLY KATONÁI

A MAGYAR ELLENÁLLÁS A LEGVITÉZEBB VÁROS BALASSAGYARMAT ÉS A „CSEHKIVERÉS”, 1919

1919. január 15-re virradó hajnalban cseh katonai egységek azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy Balassagyarmatot a Felvidék többi elfoglalt részével Csehszlovákiához csatolják, átlépték a demarkációs vonalat és megszállták a balassagyarmati vasútállomást, postát és katonai laktanyát. A megszálló cseh hatóság erőszakos eszközökkel igyekezett megfélemlíteni a helyi lakosságot. 1919. január 27-én a balassagyarmati tisztviselőket fel akarták esketni a csehszlovák államra azzal, hogy aki nem teszi le a hűségesküt, azt elbocsátják hivatalából. A köztisztviselők megtagadták az eskü letételét, csatlakoztak hozzájuk a vasutasok is, majd közösen elhatározták, hogy fegyverrel verik ki a cseheket, mielőtt a megszállók erősítést kapnának. A vasutasok és a katonák augusztus 29-én hajnali háromkor találkoztak Szügy és Balassagyarmat között, majd megindultak a csapatok és a támadás kezdetét vette. Az egyik csapat Gáthy Elemér vezetésével a kórház felé vonult, a másik egység Hahne Károly hadnagy vezetésével a vasútállomás elfoglalására

indult, majd a vasutasok hajnalban összecsaptak a cseh katonákkal. Délután fél 2-kor megérkeztek az iglói géppuskások öt tiszttel és 17 főnyi légénységgel, akik között több balassagyarmati is szolgált. Vonatuk a nyílt vasúti pályán állt meg, úgy, hogy a csehek is jól látták őket. Az iglóiak a kórház felől jöttek be a városba,

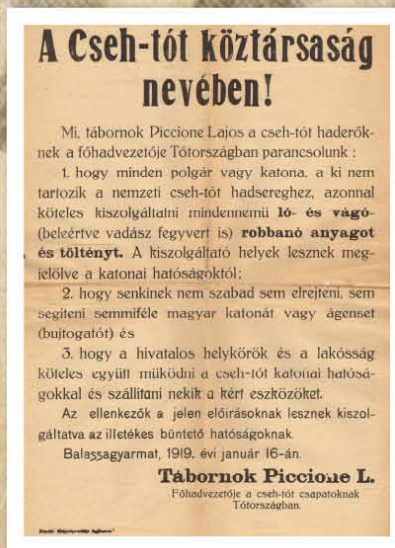

A BALASSAGYARMATI „CSEHKIVERÉS” TERVE -
TÉRKÉPVÁZLAT

egészen a városházáig, majd a laktanya felé néző utcák torkolatában állították fel géppuskáikat. A laktanya elfoglalásáért komolyabb harci cselekmények alakultak ki, melyet követően a cseh katonák szabad elvonulás fejében megadták magukat. Időközben az iglóiak behatoltak a laktanyába, s lefegyverezték a cseheket. 1919. augusztus 30-án estére nem maradt megszálló cseh katona a városban. A balassagyarmatiak hősiességét elismerve a város megkapta a "Civitas Fortissima - A legvitézebb város" elnevezést.

GÉPPUSKÁSOK A DEJTÁRI VASÚTÁLLOMÁSON

A CSEH MEGSZÁLLÓK
PROKLAMÁCIÓJA

FELFEGYVERZETT POLGÁROK
A „CSEHKIVERÉS” NAPJAIBAN

A MAGYAR ELLENÁLLÁS A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI FELKELÉS ÉS A LAJTABÁNSÁG, 1918-1921

A Magyarországra kényszerített békediktátum egyik legabszurdabb intézkedése az volt, amely a világháborúban szintén vesztes és Magyarországgal szövetséges Ausztriának Magyarország nyugati határterületéből juttatott egy széles sávot, amelynek egy részét 1921-ben Burgenland néven hivatalosan is Ausztriához csatolták. 1918-at követően ehhez a területhez fűződik a magyar fegyveres ellenállás legnagyobb sikere, melynek eredményeképpen Nyugat-Magyarország egy része, Sopron és környéke a mai napig Magyarország része maradhatott. A Nagykövetek Tanácsának döntése alapján, az Ausztriának ítélt nyugat-magyarországi területek átadását 1921. augusztus 29-ére tűzték ki. A kiürítés előtt azonban a Selmecebányáról elüldözött magyar erdészeti főiskolásokból, alföldi parasztgazdákból, leszerelt tisztekből és katonákból álló felkelők – a magyar kormány hallgatólagos támogatásával – a fegyveres ellenállás megszervezése mellett döntöttek. A világháború utáni időszak egyik legkeményebb és legelszántabb magyar katonatisztjének, Prónay Pálnak a vezetésével többször összecsaptak az osztrákokkal,

PRÓNAY PÁL
BRONZ MELLSZOBRA

LAJTABÁNSÁGI FELKELŐK

majd október 4-én a magyar többségű Felsőőrön kikiáltották a független Lajtabánságot. A kitartó fegyveres ellenállás azt eredményezte, hogy Ausztria tárgyalóasztalhoz kényszerült, és olasz közvetítéssel sikerült elérni, hogy a vitatott területekről népszavazást tartsanak. Ennek nyomán Sopronban és nyolc környékbeli községben – annak dacára, hogy az érintett települések nagyrésze német, illetve horvát többségű volt – a Magyarországhoz csatlakozás mellett döntöttek. Ezt követően kapta meg Sopron a „Civitas Fidelissima – A leghűségesebb város” címet.

PRÓNAY PÁL ESKÜVŐJE A BUDAI VÁRBAN

LAJTABÁNSÁG ÁLLAM BÉLYEGE

A MAGYAR ELLENÁLLÁS PÉCS, BAJA ÉS BARANYA VISSZAFOGLALÁSA 1918-1921

Bár a belgrádi fegyverszüneti egyezményt Károlyiék csak 1918. november 13-án írták alá, a szerb csapatok már november 7-én –

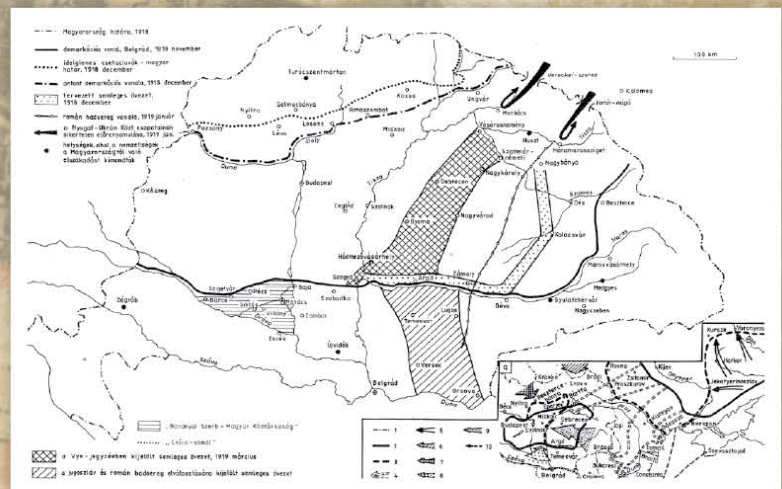
A BARANYAI SZERB-MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KIKIÁLTÁSA A PÉCSI SZÉCHENYI TÉREN,
1919. AUGUSZTUS 14.

nemzetközi jogi szempontból egyoldalú agresszorként – átlépték a történelmi magyar-szerb határt. A szerbek tudatában voltak annak, hogy az adott történelmi helyzetben akár irreális követeléseket is érvényesíthetnek Magyarországgal szemben. Így foglalhatták el Baját, Pécs-et és az elfogadott demarkációs vonalon túl, számos egyéb települést. Az agresszió fő célja a bajai híd, a Barcs–Bátaszék–Szeged

A NEMZETI HADSEREG BEVONULÁSA UTÁN PÉCSI POLGÁROK
A PROKLAMÁCIÓT OLVASSÁK, 1921. AUGUSZTUS 22.

vasútvonal, valamint a pécsi bányavidék feletti ellenőrzés megszerzése volt. A megszállást követően a szerb hatóságok – a népszámlálási adatokat szemérmetlenül meghamisítva – azt igyekeztek bizonyítani a nyugati hatalmaknak, hogy Pécs és környéke mindig is jugoszláv többségű terület volt. A szerbek hatalmuk fenntartására – jellemző módon – felhasználták az ország meg nem szállt részéből idemenekült kommunista elemeket. A szerb hatalom segítségével választották meg az alkoholista Linder Béla egykori hadügyminisztert a megszállt Pécs polgármesterévé, majd

MAGYARORSZÁG FELBOMLÁSA
1918-1919

Linderék 1921 augusztusában kikiáltották a Baranyai Szerb–Magyar Köz-társaság nevű bábállamot. A nyugat-magyarországi helyzet rendezésével összehangolva, a magyar diplomácia nagy sikereként, 1921. augusztus 22-én a szerb katonaság – igaz, hogy fosztogatva és romokat hagyva maga után – kénytelen volt kivonulni a megszállt területekről.

A BÉKEKONFERENCIA

Apponyi Albert 1920. január 15-én kapta kézhez a békefeltételeket, a berajzolt trianoni határvonallal. Másnapi beszédében és a békeelőkészítő anyagban azt kérte Apponyi és a magyar tárgyalódelegáció, hogy a megjelölt határvonal túloldalán lévő, gyakorlatilag színmagyar területek Magyarországé maradjanak. 1920. március 3-án, a londoni konferencián Lloyd George ismertette a Kárpát-medence etnikai összetételét és megállapította, hogy

A NÉGYEK TANÁCSA
(LLOYD GEORGE, ORLANDO, CLEMENCEAU ÉS WILSON)

a tervezett határokon kívül mintegy 2 750 ezer magyar maradna. Berthelot, aki Franciaországot képviselte mint a francia külügyminisztérium vezértitkára, a magyarokat „perfid [hűtlen, hitszegő, álnok] és acsarkodó” népnek nevezte. Kijelentette, hogy magyar nemzet nincs, „csak 15000, osztrákból lett nemes”. S hogy fokozza a pártatlanságát, hozzátette: „ha egyszer ezek birtokait felosztanak, a magyarság, mint olyan, megszűnnék.” Lloyd George válaszában kifejtette: „Valóban azt gondolja Berthelot

úr, hogy békéhez vezetne Közép-Európában, ha a háború után majd felfedeznék, hogy a magyarok panaszai megalapozottak voltak, és hogy barmokhoz hasonlóan egész magyar közösségeket adtak át Csehszlovákiának és Erdélynek, egyszerűen azért, mert a konferencia elutasította a magyar eset megvizsgálását?” Az 1920. március 9-i külügyminiszteri értekezleten elvetették azt a javaslatot, hogy az 500 ezer lakosú Székelyföldet egy területi folyosóval Magyarországnak ítéljék, ezután angol javaslatra eldöntötték, hogy a csehek mezőgazdasági érdekei miatt a Csallóköz Csehszlovákiáé marad, majd el

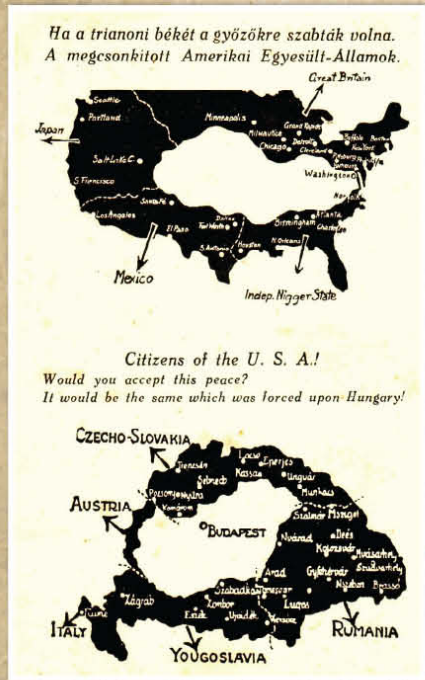
GRÓF APPONYI ALBERT,
A MAGYAR BÉKEDELEGÁCIÓ VEZETŐJE

A BÉKEKONFERENCIA MUNKA KÖZBEN

vetették azt az olasz javaslatot is, hogy Pozsony Magyarországé maradjon. 1920. június 4-én dr. Benárd Ágoston orvos, akkor miniszter, és egy költő-író és téglagyáros, Drasche Lázár Alfréd, aláírták a kényszerített, kizsárolt, s létrehozása előtt Magyarországgal meg nem tárgyalta diktátumot.

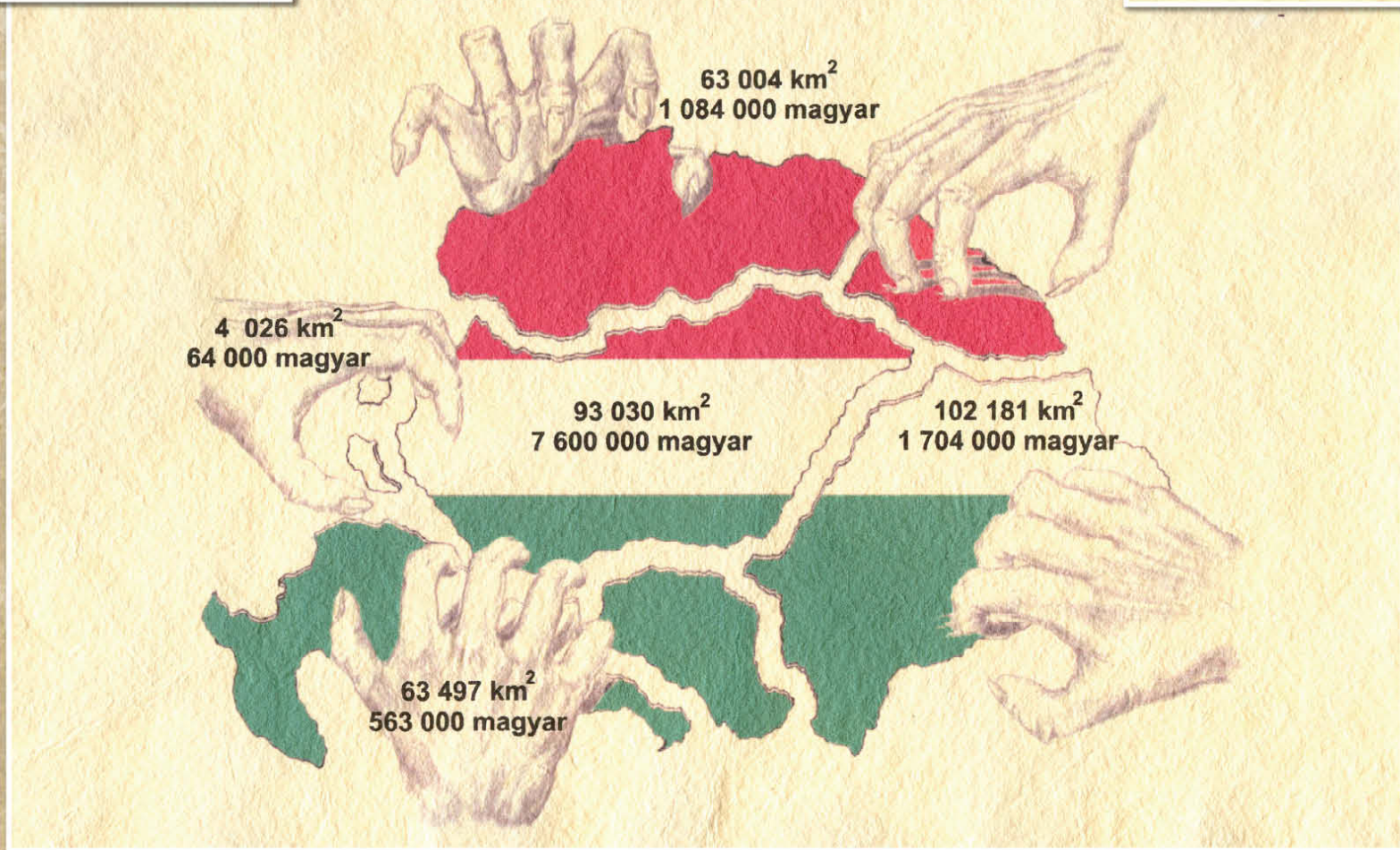
A TRIANONI DIKTÁTUM SZÁMOKBAN I.

Az első világháborút követően az ezeréves történelmi Magyarország számára arányait és következményeit tekintve, a világháborúban vesztes államokhoz viszonyítva, kimagaslóan a legsúlyosabb békefeltételeket határozták meg.

TRIANON 1920 Június 4.

CSEH MEGSZÁLLÁS A FELVIDÉKEN ÉS A KÁRPÁTALJÁN

Csehszlovákia a Magyar királyságból 61 ezer négyzetkilométert, 3.5 millió magyar állampolgárt, ebből több mint 1 millió magyar nemzetiségűt vett megszállás alá, így Csehszlovákia azonnal soknemzetiségű országgá vált. Az új Csehszlovákiában megindult a csehek részéről a kisebbségek elleni

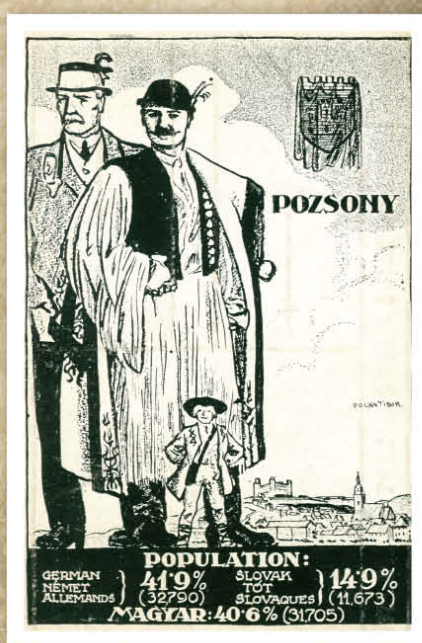
nagyvárosok elszlovákosítása, elcsehesítése. Az iskolaügyben a csehszlovák állam az egykori magyar állami iskolákat szlovák kézre juttatta, megszüntetve a magyar tanítási nyelvet. A Szepességben és a régi bányavárosokban a megszálló hatóság még magyar tannyelvű magánisko-

CSEH LEGIONÁRIUSOK INDULNAK A MAGYAR FRONTRA

föllépés az élet minden területén, átszervezték a teljes közigazgatást, megkezdődött a magyar hivatalnokok fölváltása szlovákokkal és csehekkel. Megindult a magyar többségű

lák megnyitását sem engedélyezte. A pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem a főhatalomváltáskor Magyarországra menekült. Az 1930-as években a magyaroknak már 31 %-kal volt kevesebb iskolájuk, mint amennyi a lélekszámuk alapján megillette volna őket. Milán Hodzsa, a prágai kormány szlovák földművelésügyi minisztere kinyilatkozta: „a magyarságot vissza kell szorítani a Duna mögé, mert a Csallóköz a szlávokat illeti meg, akiket innen ezer esztendővel ezelőtt a magyarok kiszorítottak.” Ennek megfelelően megindult a föld elvétele a magyar tulajdonosoktól, valamint ezzel párhuzamosan a szlovákok betelepítése a magyarlakta területekre.

NEMZETISÉGI ARÁNYOK POZSONYBAN -
KORABELI KÉPESLAP

ROMÁN MEGSZÁLLÁS ERDÉLYBEN, A PARTIUMBAN ÉS A BÁNSÁGBAN

Románia a trianoni diktátummal mintegy 100 ezer négyzetkilométer területet, több mint 5 millió magyar állampolgárt, köztük több mint 1,5 millió magyar nemzetiségűt kapott. Románia több fontos szempontból is

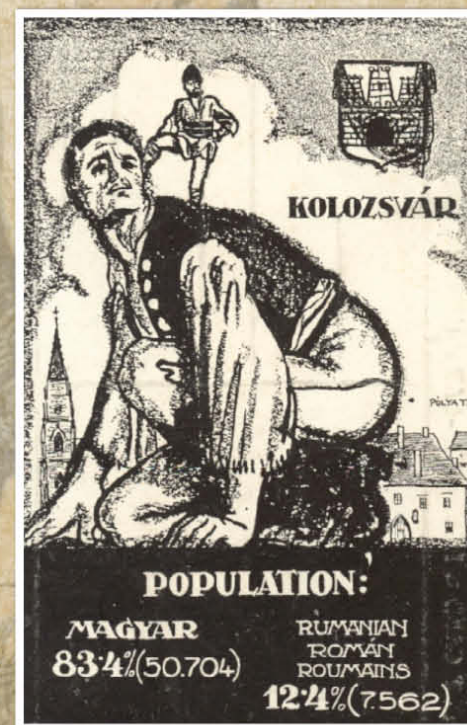
A GYULAFEHÉRVÁRI ROMÁN NEMZETGYŰLÉS

heterogén országgént alakult meg: etnikai, vallási-egyházi, gazdasági fejlettségbeli, pénzrendszerbeli, politikai kultúra szerinti területeken számottevő különbségek voltak Nagy-Románián belül. Ebből következően a román politikai elit megkezdte a homogenizációt az élet majdnem minden területén. A magyar anyanyelv használatát korlátozták a közigazgatásban, az igazságszolgáltatásban, a helységnevek

ROMÁNOK BOTOZNAK - KORABELI KÉPESLAP

használatában és a magánéletben. A magyar katolikus és protestáns egyházak hitéleti működését súlyos ellenőrzésnek, helyenként durva eljárásnak vetették alá. Az 1923-1924. évi oktatási reform során magyar elemi népiskolák százai szűntek meg Erdélyben. A magyar tanítási nyelvű középiskolák esetében még rosszabb volt a helyzet. 1937-ig ezek közül megszűnt: a polgári iskolák 62,9 %-a, a tanítóképzők fele, a kereskedelmi iskolák 44 %-a, a főgimnáziumok közel háromnegyede! A magyar felsőoktatást teljesen megsemmisítették. 1918-tól 1940-ig, néhány évet leszámítva, Romániában ostromállapot volt érvényben (pl. ez azt jelentette, hogy ha egy székely faluban esküvőt akartak tartani, előzetes engedélyt kellett kérni a nagyszebeni vagy kolozsvári katonai hadtestparancsnokságon). A húszas évek elejétől földreform-törvényeket vezettek be minden új tartományban, amely biztosította a föld elvételét a nem románoktól.

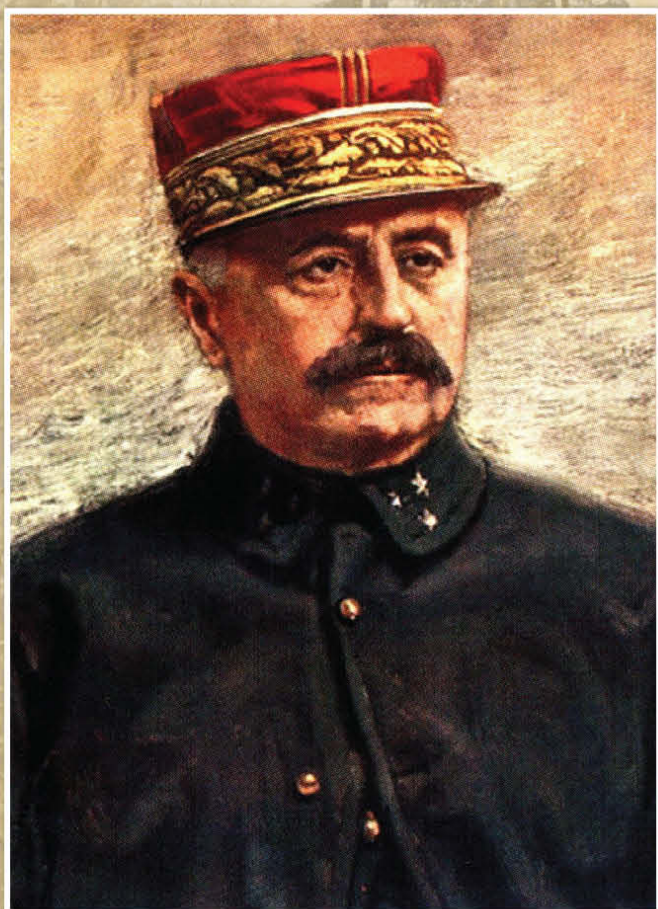
NEMZETISÉGI ARÁNYOK KOLOZSVÁRON - KORABELI KÉPESLAP

DÉLSZLÁV MEGSZÁLLÁS A BÁCSKÁBAN ÉS A BÁNSÁGBAN

Szerbia Magyarország törzsterületéből megkapott 21 ezer négyzetkilométert, megszállás alá vett a Délvidékből 1,5 millió állampolgárt, közülük közel fél millió magyart. Jugoszlávia az etnikailag legkevertebb országgá vált a trianoni utódállamok közül. Megkísérelték ezeket valamilyen pánszláv tudat alapján összekapcsolni, de már a húszas évek első felében kiderült, hogy a szerb-horvát ellentétek az első adandó alkalommal szétfeszítik a Karagyorgyevis

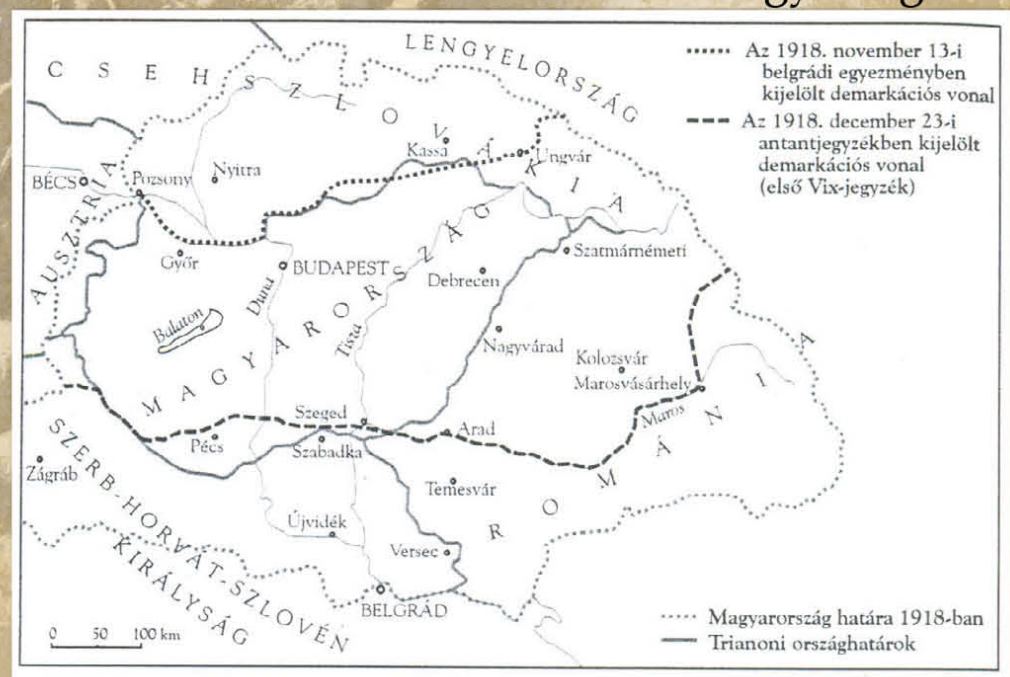

KÁROLYI MIHÁLY ÚTBAN BELGRÁDBA

FRANCHET D' ESPEREY TÁBORNOK

király vezette országot. Az 1921. évi szerbiai alkotmány áttörést hozott az etnikai kisebbségek iskolái kapcsán, ugyanis kimondotta, hogy Szerbiában csak állami és magániskolák létezhetnek, ami azt jelentette, hogy a nagyszámú egyházi és közösségi iskolákat fölszámolták, vagy szerb iskolává alakították. Megszüntették a magyar középfokú iskolák 90 %-át! Az iskolarendszer átalakítása mellett bevezették (Romániához hasonlóan) a névelemzést. Ez azt jelentette, hogy nem a szülők mondhatták meg, hogy gyermekük milyen tanítási nyelvű iskolába iratkozhat, hanem a névelemzést elvégző hivatalnok vagy iskolai hatóság. A délvidéki magyaroktól és németektől elvették földjeik igen nagy részét s e területekre mintegy 20 ezer dél-szerbiai szerb családot telepítettek. A délszláv fennhatóságú birodalomban a lehető legerőszakosabban végezték a szerbesítést, s talán a legnagyobb károkat ebben az országban okozták az őslakos magyarságnak.

MAGYARORSZÁG 1918 VÉGÉN

AZ OLASZ, AZ OSZTRÁK ÉS A LENGYEL MEGSZÁLLÁS

A Szent Korona országainak területéből kisebb mértékben Olaszország, Ausztria és Lengyelország is részesedett. Olaszország Magyarországtól Fiume és közvetlen környéke egy részét kapta meg, melynek területe 18 négyzetkilométer, lakosságának száma közel 50 ezer, ebből magyar 6493 fő volt. Magyarország egyébként korábban a meglévő 67 vármegyéből a Drávától délre fekvő megyékről lemondott Horvátország javára, hogy Fiume Magyarországé maradjon. 1919-ben a baloldali osztrák államvezetés Párizsban tartózkodott, s Karl Renner és Otto Bauer elérték, hogy Nyugat-Magyarországot Ausztriához csatolják. Ausztria Magyarország területéből közel 4 ezer négyzetkilométerrel részesedett, Ausztriához csatoltak 300 ezer magyar állampolgárt, közülük 25 931 magyart. Az újjászülető, újra megalakuló Lengyelország Magyarország területéből

519 négyzetkilométert kapott, e területen 23 662 lakos élt, akik közül 230-an voltak magyarok. Lengyelországnak eredetileg Szepes és Árva megyéből az 1920.

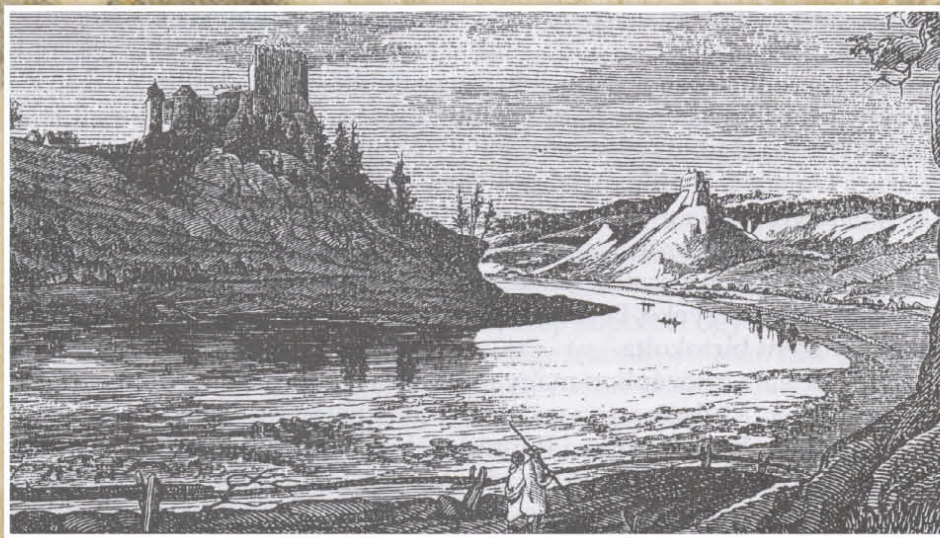

KORABELI KÉPESLAP AZ OSZTRÁKOK TERÜLETI KÖVETELÉSE ELLEN

augusztus 10-én aláírt sevres-i szerződés szerint kellett volna területeket átengedni. Vita, sőt fegyveres konfliktus alakult ki azonban Lengyelország és Csehszlovákia között, s végül az 1924. évi krakkói egyezményben a lengyelek néhány faluról lemondva, rendezték e kérdést.

FIUME KIKÖTŐJE A „BOLDOG BÉKEIDŐKBEN”

METSZET A NEĐECI VÁRRÓL,
AMELY 1920 ÓTA LENGYELORSZÁGHOZ TARTOZIK

MAGYAR REVÍZIÓS MOZGALMAK 1919-1938

Az első revíziós mozgalom még a trianoni diktátum aláírása előtt keletkezik, akkor, amikor már jöttek a hírek az ország várható, nagyarányú megcsönkítéséről. A legjobb magyar politikusok, papok, katonák és tudósok alapították meg 1919-ben a Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligája elnevezésű egyesületet. Elnöke Bethlen István gróf, az ismert erdélyi politikus volt, aki már 1913-ban könyvet írt az erdélyi románok földszerző akciójáról. A Liga főtitkára a románságkutatás mindmáig legnagyobb alakja, a szintén erdélyi Jancsó Benedek lett. A revíziós egyesületeket – Védők Ligája néven – a revíziós moz-

galmak legjelentősebb képviselője, a magyar-örmény származású Urmánczy Nándor fogta össze. Később, az 1920-as években alakult meg Herczeg Ferenc magyar író elnökelete alatt a Magyar Revíziós Liga. Jelentőségét jól mutatja, hogy mintegy másfél millió fizető tagot számlált, ezzel a legnagyobb létszámú és társadalmi erejű revíziós egyesületté vált. E liga és a magyar revíziós szándék mellé állt Harold Rothermere angol sajtómágnás, aki a Daily Mail című világlapban cikket írt Magyarország mellett. Ezt az írást a világ valamennyi jelentős újságja

ORSZÁGZÁSZLÓ AVATÁS BUDAPESTEN
AZ 1920-AS ÉVEKBEN

URMÁNCZY NÁNDOR 1918-BAN
(A KÉP JOBB OLDALÁN)

REVÍZIÓS TÁRSASÁGI RENDEZVÉNY AZ 1930-AS ÉVEKBEN

átvette, leközölte, ezáltal a nemzetközi közvélemény megismerhette a Magyarországgal szemben elkövetett igazságtalanságot. Rothermere ekkor, de későbbi írásaiban és beszédeiben is a trianoni kérdést megoldani képes

határmódosítást javasol Magyarországgal javára. Ahogy Bethlen István miniszterelnök 1928. márciusi híres debreceni beszédében kijelentette: „Mi nem tartományokat veszítettünk el. Bennünket földarabol-

tak... mi fajunk egyharmadáról örök időkre le nem mondhatunk. Ezt igazságul elfogadni nem tudjuk (...) Ezekre a határookra egy végleges békét felépíteni nem lehet. Ezekre a határookra fel lehet építeni egy börtönt, amelyben mi vagyunk az őrzöttek és a győzők az őrzők... nekünk más határookra van szükségünk.”

IRRENDENTA BÉLYEGEK, PLAKÁTOK, KÉPESLAPOK

1918-at követően a magyar társadalom hevesen és egyöntetűen elutasította az ezeréves ország elképzelhetetlen méretű megcsönkítését. Nem volt egyetlen olyan párt és szervezet, amely a békediktátum lényegi megváltoztatását nem tekintette volna megkerülhetetlen és kiemelkedő nemzeti kötelezettségnek. Így az 1920-as évek elejére az

KORABELI IRRENDENTA KÉPESLAP

KORABELI IRRENDENTA PLAKÁT

egész magyar társadalmat és közéletet egy koherens, sokszínű és aktív irredenta kultusz hatotta át. Megszülettek az első irredenta jelszavak, jelmondatok és versek.

A Területvédő Liga kezdeményezésére hatalmas példányszámú irredenta képeslapkiadás indult meg. A Magyar Posta egyik legfőbb bélyeggrafikai motívumának Trianon kérdését és a revízió követelését állította, sőt a kisantant államaival „revíziós bélyegháborúba” is keveredett. Kiemelkedő jelentőségűek a historikus magyar bélyegtervezés fedelmének, Légrády Sándornak az idevonatkozó munkái, de a két világháború között világszínvonalon álltak a magyar plakát művészeinek – Németh Nándornak és másoknak – hatalmas érzelmi háttérrel rendelkező, megrázó plakátjai is.

KORABELI IRRENDENTA BÉLYEGEK

REVÍZIÓS SZELLEM A MAGYAR ISKOLÁKBAN

A trianoni katasztrófát követően a magyar politikai osztály a kulturális fejlesztésekre kiemelt figyelmet fordított. A Klebelsberg Kunó nevéhez köthető népiskolai, egyetemi és

ISKOLAI OSZTÁLYTEREM AZ 1920-AS ÉVEKBEN

kutatás-fejlesztési program néhány év alatt visszaadta a megcsönkített ország hitét, öntudatát és megszülettek az első jelentős kulturális eredmények, amelyek több területen újra a régió élvonalába emelték az országot. A magyar politika az iskolai nevelést a békediktátum lehetséges jövőbeni megváltoztatásában az egyik legfontosabb tényezőnek tekintette.

TANSZEREK REVIZIONISTA MOTÍVUMOKKAL AZ 1930-AS ÉVEKBEN

Ahogy Korniss Gyula megfogalmazta: „Iskoláink tantervében minden nemzeti tárgynak (magyar nyelv, történelem, irodalom, földrajz, gazdaságtan) csak egy tengely körül kell forognia, az integer Magyarország körül. Meg kell teremtenünk az irredentizmus leghatékonyabb pedagógiáját.” A hazafias és irredenta célok szellemében az 1920-as évek elejétől átalakították a tanterveket, új tankönyveket írtak, a revíziós szellemű taneszközöknek egész serege született meg. A magyar diák az integer Magyarország természetességében és kikerülhetetlenségében szocializálódott.

KORABELI PLAKÁT

REMÉNYIK SÁNDOR - SAJÓ SÁNDOR

A trianoni országcsönkítást követően a magyar közösségi fájdalmat a költészet területén Sajó Sándor és Reményik Sándor fejezte ki a legpontosabban, a legszínvonalasabban és a legnagyobb hatással. A felvidéki Ipolyságon 1868-ban született Sajó Sándor a 20. század Petőfi Sándoraként a magyar nemzet legtragikusabb hónapjait megrázó, kristálytisztá egyszerűséggel, nagy elődjéhez mérhető színvonalon volt képes versbe foglalni. Reményik Sándor 1890-ben született Kolozsvárott. 1918-ban Végvári néven publikált kötete elementáris hatást gyakorolt a szétszakítottságával éppen

föl és éreztem a szívemet szorulni, félelmesen és haragosan szorult ... A felnőttek szemében könny csillogott, s könnyek vontak barázdát nagyanyám arcán is... Hallgattam lélegzetvisszafojtva a Sándor bácsi rekedtes hangját s szavai ostorcsapásként verték a szívemet ... Maradok én is, Sándor bácsi, veled! Együtt majd csak tüzet vetünk arra a kanócra, hadd lobbanjon föl tőle ez a megveszekeedett világ! ... De Sándor bácsi varjai ott ülnek még mindig a száraz jegegyén, jó két és fél milliónyian, áldja meg őket az isten, és várnak, várnak, várnak... még mindig csak várnak!”

SAJÓ SÁNDOR EGY ISKOLAI ÜNNEPÉLYEN BESZÉL

SAJÓ SÁNDOR UTOLSÓ, MÉG ÉLETÉBEN MEGJELENT KÖTETE

SAJÓ SÁNDOR

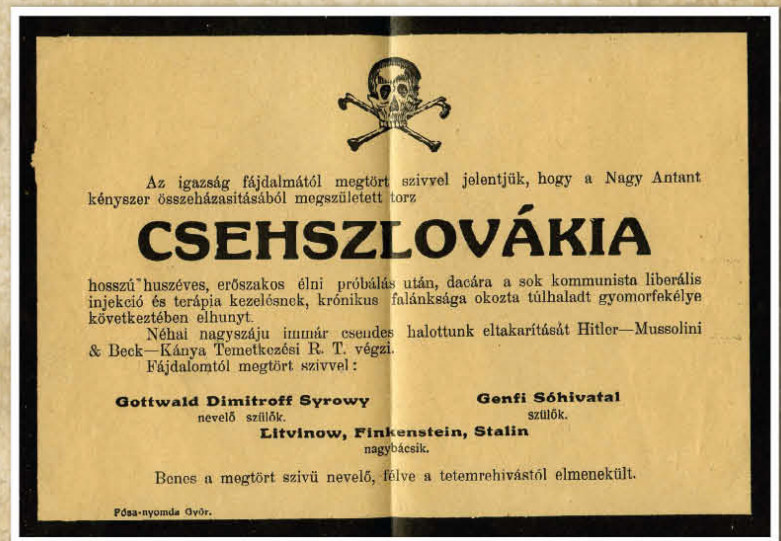
szembesülő magyar közvéleményre. Reményik versei ezekben az években családokat, sorsokat, ország-részeket tudtak megtartani a hazának. Ahogy Wass Albert írta: „Tizenegy esztendő voltam, amikor Reményik Sándor megírta súlyos fájdalomtól fakadt versét: „Eridj, ha tudsz...”. Nagypám kolozsvári házában nappali szobájában olvasta

REMÉNYIK SÁNDOR

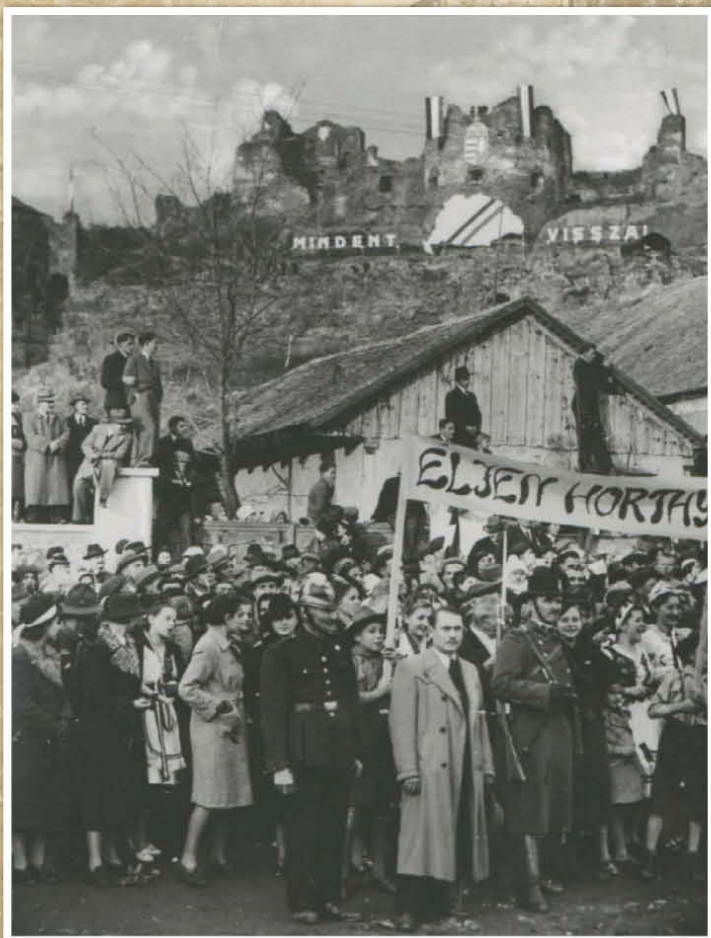
REVÍZIÓS SIKEREK FELVIDÉK

1938. szeptember 29-én Anglia, Franciaország, Németország és Olaszország részvételével létrejött a négyhatalmi egyezmény. Ehhez kötötték a nagyhatalmak azt a döntést, hogy 3 hónapon belül meg kell oldani Csehszlovákiának a Lengyelországgal és Magyarországgal fennálló területi vitáit. 1939. október 9-én Komáromban megkezdődtek a két ország közötti tárgyalások Tiso szlovák miniszterelnök és Kánya Kálmán vezetésével. A csehek a tárgyalás első fordulójában 1800 négyzetkilométer, majd 5405 négyzetkilométer, végül 1938. október 22-én 11 300 négyzetkilométer magyar terület visszaadását ajánlották fel. A tárgyalások megszakadását követően a bécsi Belvedere palotában a német és olasz döntőbíróóság Magyarországnak ítelt 11 109 négyzetkilométert,

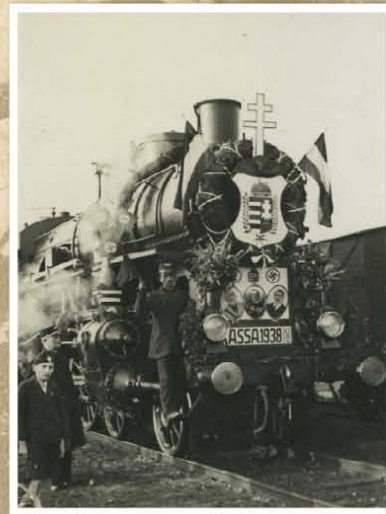

AZ ELSŐ BÉCSI DÖNTÉS UTÁN SZÜLETETT
IRONIKUS GYÁSZJELENTÉS

869 ezer lakossal, 752 ezer magyarral. 1939 kora tavaszán a kárpátaljai autonómia területén a magyar kormány azonnali döntéskényszerbe jutott: március idusán a magyar királyi honvédség visszafoglalta e területet a Kárpátokig, így 600 ezer lakos

ÜNNEPLÓ TÖMEG FÜLEKEN

BEVONULÁS KASSÁRA

HORTHY MIKLÓS BEVONULÁSA
KOMÁROMBA

tért vissza, közülük 40 ezer magyar. E revíziónak az a nemzetközi jelentősége, hogy visszaállt a lengyel-magyar közös határ, amely majd fél év múlva lehetővé teszi a lengyelek tömegeinek a német-orosz katonai harapófogóból Magyarországra, a békébe és az életbe menekülését.

REVÍZIÓS SIKEREK ERDÉLY

1940 tavaszán, amikor Európa már háborúban áll, s Magyarország a béke szigeteként tartja magát, a magyar kormány félmilliós haderőt von össze a trianoni magyar-román határon. A honvéd vezérkarnál kidolgozzák „A Románia elleni katonai támadás” címet viselő dokumentumot. Ebben az szerepel, hogy a honvédség a felsőbb parancs beérkezése után három hadtestnyi erővel megtámadja Romániát, úgy, hogy előtte bevetik a Rongyos Gárdát. A szörénytoronyi (turnu severini) tárgyalások, melyeket a korábbi varsói magyar követ, az egyébként erdélyi illetőségű Hory András vezet, 1940. augusztus végén megghiúsulnak. Végül a román kormány kéri a bécsi döntőbíráskodást, amelyen augusztus 30-án Magyarország

TÖMEGGYŰLÉS MAROSVÁSÁRHELYEN DÉL-ERDÉLY VISSZACSATOLÁSÁÉRT 1941

katonai fenyegetéssel és erre épülő ügyes diplomáciával visszavesz 43 591 négyzetkilométer magyar területet. Megjegyzendő, hogy az alapvetően románbarát Hitler a döntés előtt azt az utasítást adta von Ribbentrop birodalmi külügyminiszternek, hogy a magyarok az általuk követelt 69 ezer négyzetkilométernek csak kétharmadát kaphatják vissza. Ekkor visszatért 2,2 millió lakos, ebből egymillió román nemzetiségű, Dél-Erdélyben román megszállás alatt maradt 400 ezer magyar.

A MAGYAR KATONÁK BEVONULÁSÁT ÜNNEPLŐ SZÉKELYEK PARAJDON, 1940. SZEPTEMBER

KORABELI PLAKÁT

REVÍZIÓS SIKEREK DÉLVIDÉK

Magyarország 1940. november 20-án csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez, de hogy valamilyen kiút maradjon a német szorításból, 1940. december 12-én „örökbarátsági egyezményt” kötött Jugoszláviával. 1941. március 15-én a jugoszláv

MÁRCIUS 15-I ÜNNEPSÉG A FELSZABADULT SZABADKÁN

kormány is csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez, amit két nappal később Horvátország kiválásának kikiáltása követett. Megalakult a horvát usztasa állam, s az az ország, amellyel Magyarország barátsági szerződést kötött, szétesett. A nemzetközi jog szerint Magyarország visszanyerte cselekvési szabadságát. Hitler azonnal a német hadsereg átvonulását kéri Magyarországra területén. Ez szinte feloldhatatlan kényszerhelyzet volt, hiszen ha a magyar kormány nemet mond, a Wehrmacht akkor is átvonul, esetleg

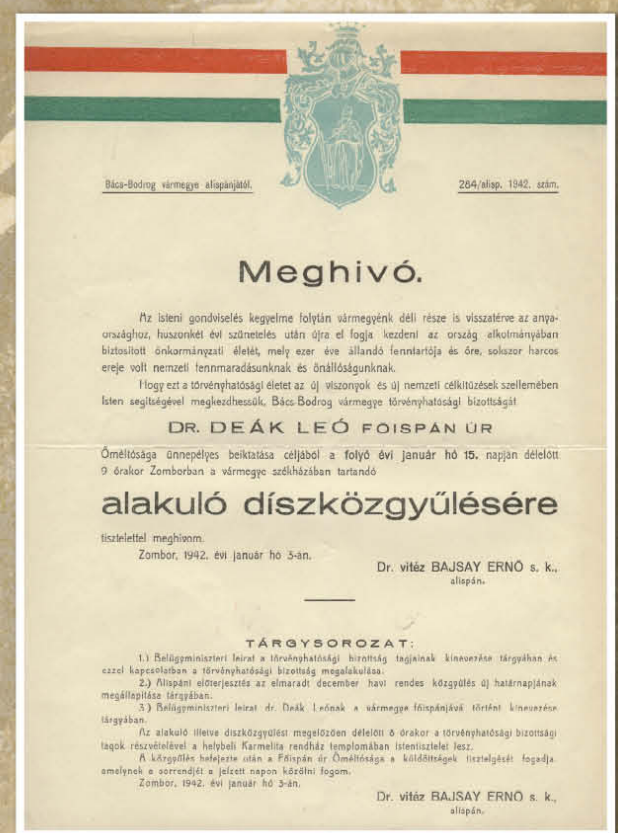
megszüntetve az ország szuverenitását. Április 10-én a horvát usztasa állam vezetője, Ante Pavelić kikiáltja Horvátország függetlenségét, másnap a Honvédség bevonul a Délvidékre. Magyarország 11 500 négyzetkilométert vesz vissza fegyveres erővel, 1 millió 25 ezer lakossal, akiknek 40 százaléka magyar volt. Mint minden visszatért területről, a Délvidékről is képviselőket hívnak a magyar parlamentbe.

MAGYAR KATONATISZTEK AZ ÚJVIDÉKI VÁR ELŐTT

KORABELI REVÍZIÓS PLAKÁT DÉLVIDÉK VISSZATÉRÉSÉNEK TISZTELETÉRE

MEGHÍVÓ BÁCS-BODROG VÁRMEGYE ALAKULÓ DÍSZKÖZGYŰLÉSÉRE, 1942

VISSZAVONULÁS ÉS KOMMUNISTA HATALOMÁTVÉTEL

A négyszeres terület-visszacsoatlással visszatért a Szent Korona országaihoz több mint 5 millió lakos. Magyarország ezzel az európai középhatalmak sorába lépett. A megnagyobbodott Magyarország 1941 nyaráig a béke szigete volt. A bárhol üldözött emberek (zsidók, angol, francia hadifoglyok, óriási tömegű lengyel menekült) vágya az volt, hogy az égő, szenvedő Európából a békés Magyarországra jussanak. Magyarország azonban a világháború lezárását követően nem csak a háborút, hanem a békét is elveszítette. Az új magyar kormány (miniszterelnöke Nagy Ferenc, külügyminisztere Gyöngyösi János) 1945 áprilisában úgy döntött, hogy Romániával szemben

területi igényt nyújt be a győztesekhez. Ez 22 ezer négyzetkilométer területre vonatkozott. A világháborút lezáró párizsi békekonferencia 1947.

VISSZAVONULÓ MAGYAR CSAPATOK ERDÉLYBEN, 1944.

február 10-én aláírt szerződésben úgy döntött, hogy Magyarország határait a trianoni vonalra állítják vissza, ám a pozsonyi hídfőnek nevezett három faluval súlyosbítva. Ráadásul az 1947-es

párizsi békének nem voltak kisebbségvédő pontjai, ez a diktátum az újra elcsatolt magyarok sorsát az ellenséges szomszéd államok kormányaira bízta. Ráadásul Magyarország a nyugati hatalmak gyáva politikája következtében szovjet megszállás alá került, s 1948 után itt is kommunizmus borult a magyarságra.

A SZOVJETEKHEZ ÁTÁLLT DÁLNOKI MIKLÓS BÉLA
VEZÉREZREDES

A KITÖRÉSBEN RÉSZTVEVŐ PRÓNAY PÁL RÓL
KÉSZÜLT UTOLSÓ FÉNYKÉP (A KÉP BAL OLDALÁN)

MAGYARIRTÁS A DÉLVIDÉKEN, 1944-1945

1944-45 telén a Délvidéket ismét elfoglaló jugoszláv partizán egységek égbekiáltó – a magyar, a szerb és a nemzetközi nyilvánosság elé azóta sem tárt – vérengzést hajtottak végre a délvidéki polgári lakosság körében. 1944 októberétől kezdve a Vajdaságnak nevezett, a hajdani Bácska és részben az egykori Bán-ság területén a jugoszláv államha-talom katonai igazgatást vezetett be, melynek keretei között a ma-gyar, a német és a horvát lakosságot tömegesen megtámadták, meglinc-selték és koncentrációs táborok-ba zárták. Ahogy Teleki Júlia írja: „Voltak akiket kettéfűrészeltek vagy karóba húztak, másokat ele-venen elégették vagy eltemettek. Egyeseknek leszaggatták a kör-

SZERB PARTIZÁN A II. VILÁGHÁBORÚBAN

müket, felhasogatták a bőruket, majd besózták. Láttam egy csecse-mőfejet a falhoz vágva, az agyvele-je szét volt loccsanva. Az egyik asszony terhes volt, mikor ki-taposták belőle a gyermeket. Sok esetben meggyfabottra kötött tíz

CSUROGI ÁLDOZATOK
SÍRHELYE

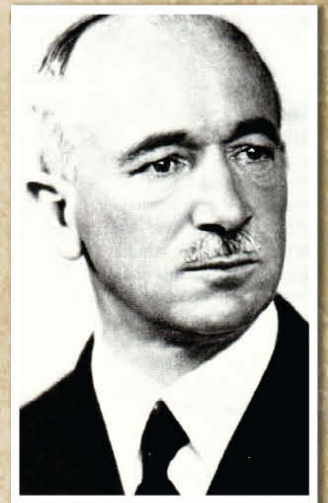
kilós ólommal verték agyon az ál-dozatokat; volt, akinek az orra is leszakadt az ütéstől. Legtöbbjüknek azonban egyszerűen csak fejszé-vel levágták a fejét. Az asszonyok sírva keresték fiaikat, férjüket a holttestek között. Mindenütt vér-tócsában feküdtek az emberek.” Az ártatlan civil lakosság el-len elkövetett példátlan gaztettek évtizedek óta büntetlenek, az ál-do-zatokat nem követték meg, emlékű-ket nem őrizhetik, sírkeresztjeiket szeméttelével borítják és a mai napig újra és újra lerombolják. Öt-venezer meggyilkolt ártatlan dél-vidéki magyar asszony, öregember, kisgyermek és férfi nem leli nyugalma.

MAGYAROK DEPORTÁLÁSA A FELVIDÉKRŐL 1945-1946

A második világháború után a nyertes hatalmak szemet hunytak Szlovákia fasiszta múltja felett, így módon Csehszlovákia részeként az ország a győztesek oldalán ülhetett tárgyalóasztalhoz a párizsi béketárgyalások során, kollektív bűnösséggel vádolva a felvidéki magyarokat. Azonban ahogy Fábry Zoltán írja: "Csehszlovákia ellen a németeken kívül a szlovákok vétkeztek a legjobban. Ezért, ha valaki

FELVIDÉKI MAGYAR KITELEPÍTETTEK
A SZOBI VASÚTÁLLOMÁSON

EDVARD BENES

elkobzását, az iskolák bezárását és betiltotta a magyar nyelvű egyházi szertartásokat. Ha a magyarok jogfosztására irányuló rendelkezéseket összehasonlítjuk a szlovák kormány 1941-es, úgynevezett zsidó kódexével, láthatjuk, hogy azok csak két pontban különböznek egymástól: az egyik a vonattal való utazás tiltása, a másik a megkülönböztető jelzés viselésének elrendelése. Egy 1946. november 4-én nyilvánosságra hozott rendelet lehetővé tette az összes magyar ajkú lakos deportálását.

A transzportok során a mínusz 15-20 fokos hidegben sok gyermek, idős és beteg ember halálra fagyott a fűtetlen vagonokban. Az ellenállókat megkötözték, és teherkocsikra rakták. A betelepülő szlovák telepések szabadon válogathattak a magyar házak és birtokok között. A ténylegesen kitelepített 89 663 felvidéki magyar után 160 ezer hold föld és 15 700 lakóház maradt, míg a 71 787 szlovák áttelepülő után Magyarországon 15 ezer hold föld, illetve 4 400 lakóház maradt.

A GUTAI TEMETŐBEN NYUGVÓ ROKONOKTÓL
BÚCSÚZNAK A KITELEPÍTETT MAGYAROK

kiköltöztetendő Csehszlovákiából, akkor az csak a szlovákság lehet." A csehszlovák kormányprogram a magyarokat és a németeket megfosztotta állampolgárságuktól, elrendelte a magyar földbirtokok

szlovák telepések szabadon válogathattak a magyar házak és birtokok között. A ténylegesen kitelepített 89 663 felvidéki magyar után 160 ezer hold föld és 15 700 lakóház maradt, míg a 71 787 szlovák áttelepülő után Magyarországon 15 ezer hold föld, illetve 4 400 lakóház maradt.

MAGYARÜLDÖZÉS ERDÉLYBEN

1944 második felében a hivatalos román szervek, félkatonai egyesületek és magánszemélyek részéről megkezdődött az erdélyi magyarok elűldözése, sőt likvidálása (pl. Maniugárdák a Székelyföldön). Számos esetben a megszálló szovjet erők parancsnokságának kellett leállítania ezeket az atrocitásokat. Az 1956-os magyar forradalom több szempontból is mérföldkő. Romániából ügyes politikával kivonadják a szovjet csapatokat, s miután eltűnik a belső szovjet nyomás, gyökeresen megváltozik a román nemzetiségi politika. Mindenekelőtt az ötvenes évek legvégén megszüntetik a kolozsvári magyar egyetemet (több tanár öngyilkos lesz), majd megkezdődik a csángó iskolák bezárása és elrománosítása. A súlyos fordulópont 1965, amikor Nicolae Ceaușescu kerül hatalomra. Az 1970-es évek elejétől elszabadul a pokol. Általános támadás indul a magyar iskolák ellen: a középiskolák és általános iskolák számát lecsökkentik, a magyar iskolákban román

tagozatokat szerveznek, az összes iskola élére román igazgatót neveznek ki, megnehezítik a lehetőséget a magyar osztályok indításának, szűkítik a magyar nyelven tanítható tantárgyak körét. Az 1980-as évek második felében dolgozzák ki a pártközpontban a „faluszisztematizálási” tervet, ami Európában falurombolás néven válik ismertté. Az 1989 utáni időszakban a román nemzetiségi politika hasonlóan sovinszta és magyarelles, mint korábban, csak új módszerekkel dolgozik. 1989 óta a román kormányok nem fejlesztik Erdélyt, ezáltal román területekre kényszerítik az ottani nem-románokat. A másik tényező a román ortodox egyház terjeszkedése: a magyar falvakban épített ortodox templomok építése a leendő vagy már az ott zajló betelepítést demonstrálja és segíti. Megállapítható, hogy a román állam ki akarja építeni (az alkotmányban is kimondott) homogén román nemzetállamot, amely végső soron a területén élő majdnem húsz nem-román nemzetiség eltüntetését célozza.

A VÍZ ALÁ TEMETETT MAGYAR BŐZÖDÚJFALU
MA MÉG ÁLLÓ TEMPLOMTORNYA

ÉLETKÉP EGY ERDÉLYI LAKÓTELEPRŐL A 90-ES ÉVEKBŐL

NICOLAE CEAUȘESCU

A MAROSVÁSÁRHELYI „FEKETE MÁRCIUS” ESEMÉNYEI SORÁN
MAGYART GÁZOLÓ TEHERGÉPKOCSI 1990-BEN